

Fagområde

Fagområdets officielle betegnelse

Urogynækologi

Baggrund

Det kliniske fagområde beskrives bredt, dels historisk dels funktionsmæssigt med vægt på områdets udgangspunkt, udvikling og aktuelle stade (med bidrag fra eventuelle samarbejdende specialer)

Urogynækologi udgør et af de fire delområder beskrevet af Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi (DSOG) og European Board & College of Obstetrics and Gynaecology (EBCOG).

Siden 1997 har det været muligt at gennemføre DSOG's ekspertforløb i Urogynækologi.

Udredning og behandling af kvinder med urogynækologiske lidelser varetages ofte af tværfaglige teams bestående af urogynækologer, fysioterapeuter, special-uddannede sygeplejersker, praktiserende læger (alment + special) og urologer.

I 2005 stiftedes Dansk Urogynækologisk Selskab, som en multidisciplinær forening med det formål at samle alle med interesse for urogynækologi i en national forening (www.dugs.dk)

Afgrænsning eller definition

Fagområdet beskrives i klinisk terminologi (forebyggelse, diagnostik, terapi, rehabilitering, palliation) og som videnskabelig aktivitet.

Urogynækologi omfatter udredning og behandling af sygdomme vedrørende funktion af bækkenbund, skede, blære, urinrør og endetarm. Det drejer sig om følgende diagnosegrupper:

- Urininkontinens: stress- og urge inkontinens, neurogen blæredysfunktion, fistler fra urinveje til skede og divertikler på urinrøret.
- Afføringsinkontinens: først og fremmest relateret til fødselsskader på den anale lukkemuskulatur.
- "Pelvic organ prolapse" (POP). Nedsynkning/fremfald af bækken organer gennem skedevæggen.
- Smerter og irriterende tilstande i skeden, blære og endetarm.

Begrundelse

Behovet for fagområdet beskrives ud fra kriterier som:

- kliniske opgaver
- videnskabelig evidens
- organisatorisk udbredelse og betydning

Begrundelsen for at oprette dette fagområde er dels at sikre kvaliteten, ikke mindst af den kirurgiske behandling (der udføres omkring 8.000 urogynækologiske indgreb i Danmark pr. år), dels sikre udvikling og forskning inden for området. Oprettelse af fagområdet følger i øvrigt den internationale udvikling.

Organisatorisk og strukturel placering

Fagområdets placering i sundhedsvæsenet beskrives, herunder

- nødvendigt befolkningsgrundlag
- niveau i sundhedsvæsenet
- nødvendige samarbejdspartnere
- specialer involveret i fagområdets funktion

Fagområdet har hidtil været meget decentralt organiseret i Danmark med mange afdelinger (gynækologiske og urologiske), hvor den kirurgiske aktivitet ofte har været karakteriseret ved få indgreb pr. år. Kompliceret urogynækologi har været defineret som en lands-landsdelsfunktion. Med Sundhedsstyrelsens seneste rapport for specialet: Gynækologi og Obstetrik (2007) er der lagt op til en re-organisation baseret på 3 niveauer:

1. **Hovedfunktion** kræver et optageområde på mindst 200-250.000 indbyggere
2. **Regionsfunktion** kræver som hovedregel mere end 500 patienter på landsplan årligt. Desuden kræves, at der kan opnås urologisk assistance i løbet af 30 min. Rapporten angiver, at indgreb for stress inkontinens, udredning og behandling for recidiv genital prolaps og operationer som kolpopeksi foretages på regionsniveau.
3. **Højt specialiseret funktion** forudsætter under 500 patienter på landsplan årligt. Desuden kræves, at der er mulighed for karkirurgisk assistance i løbet af 30 min. Rapporten beskriver, at indgreb som anal inkontinens, fistler, neurogen blæredysfunktion samt smerter og irriterende tilstande i skede, blære og tarm behandles i den højt specialiserede afdeling.

Lægelig kompetence

- Forudgående speciallægeuddannelse(r)
- Nødvendig klinisk uddannelse i brede termer¹
- Supplerende teoretisk uddannelse

Lægelig kompetence afhænger af, hvilket funktionsniveau (hovedfunktion, regionsfunktion/højt specialiseret) den enkelte læge skal virke på (se www.DSOG.dk). Ved funktionsniveau på højt specialiseret niveau kræves der ekspertuddannelse (evt. ekspertlignende) inden for urogynækologi.

Internationale forhold

Fagområdets eksistens og organisering i andre lande

Der findes europæiske retningslinier for uddannelse inden for urogynækologi (EBCOG; www.ebcog.org og European Urogynaecologic Association (EUGA) www.eugaoffice.org). I visse lande findes mere formel uddannelse i urogynækologi, men billedet er broget fra land til land.

Supplerende uddannelsesvejledning

Henvisninger til selskabernes supplerende aktuelle uddannelsesvejledning

¹ det er vigtigt, at de kompetencer, som skal erhverves, beskrives bredt som kompetenceområder og ikke detaljeret som i en egentlig målbeskrivelse i speciallægeuddannelserne. Det kan med fordel anføres, hvorledes de nævnte kompetencer i praksis kan opnås.

Fagområdebeskrivelsen er udarbejdet af

Lægevidenskabelige selskaber involveret i udarbejdelse af fagområdebeskrivelsen

Dansk Urogynækologisk Selskab